

O povijesti aerodroma Željava:

Vojni aerodrom Željava je bio najveći podzemni aerodrom JNA, smješten na granici Bosne i Hercegovine i Hrvatske, u blizini Bihaća, a poznatiji je kao (zloglasni) Bihaćki aerodrom. U funkciji je bio od 1968. do 1992. godine kad je uništen aktiviranjem minsko-eksplozivnih sredstava prilikom povlačenja JNA. Podzemni dio aerodroma zvao se "Klek" ili Objekt 505. Aerodrom je građen 12 godina, do 1968. godine kada je pušten u rad. Tijekom narednih godina stalno je doradivan i osuvremenjivan. Podzemni dio čine tri galerije za smještaj ukupno 58 aviona. Postoji ukupno četiri ulaza, koji su imali protuatomske komore i armirana betonska vrata. Galerije su bile dužine 400, 500 i 350 metara, svaka visine osam metara i širine 20 metara.

Njihov profil je bio izgrađen prema dimenzijama aviona MiG 21. Ostale prostorije raznih namjena, kao i hodnici, bili su širine od tri do 12 metara; centar veze i operativni centri, kontrola leta, radionice za veće i manje popravke, skladišta raketa, bombi i ostalog materijala, spremnici s gorivom, generatorska postrojenja, klima komore, sanitarni čvorovi, kuhinja, učionice, liječnik, arhiva. Ukupna dužina svih podzemnih tunela i prostorija iznosila je oko 3500 metara. Vanjski dio objekta – aerodrom, sastojao se od pet pista (dvije poletno-sletne i tri poletne) i vojarne u blizini Ličkog Petrovog sela, koja je, ujedno, bila i logistička baza aerodroma.

Suprotno informacijama koje se povremeno pojavljuju u medijima, avioni nisu slijetali ili uzlijetali iz podzemnog kompleksa, nego su za to služile piste. Podzemni dio aerodroma je služio kao hangar i sklonište za avione, koji su se unutar njega i u/iz njega premještali pomoću elektromotornih vučnih vozila. Ovaj aerodrom je imao neslavnu ulogu na početku agresije na Hrvatsku, jer je predstavljao važno uporište za zračne napade na Zagreb, Karlovac i okolicu. Tako 16. rujna 1991. godine avioni sa Željave napadaju televizijski toranj na zagrebačkom Sljemenu, a 7. listopada sjedište hrvatske Vlade, Banske dvore. Sa Željave je na posljednji napad poletio i MiG 21 srušen nedaleko Karlovca, a čija je olupina danas izložena na prostoru

budućeg muzeja Domovinskog rata u Turnju.

Kada se pojavila opasnost da aerodrom bude osvojen, donesena je odluka da se uništi. To je učinjeno 16. svibnja 1992. godine, s 50-tak tona eksploziva. Miniranjem je uništen podzemni dio aerodroma, kao i piste. Radarski kompleks na vrhu Plješivice ostao je u funkciji, a uništen je prilikom povlačenja za vrijeme oslobodilačke akcije Oluja u ljeto 1995. godine.

Sadašnje stanje:

Tuneli objekta "Klek", piste i prateći objekti, teško su oštećeni miniranjem 1992. godine. Od tada cijeli kompleks polagano propada i zarasta u vegetaciju, a obilaze ga i sakupljači sekundarnih sirovina, koji su ga nakon proglašenja neperspektivnim od strane HV i povlačenja vojske, dodatno devastirali. O čvrstoći gradnje objekta govori to što se miniranjem nije zarušio i u potpunosti je prohodan. Najveća oštećenja se vide kod armiranih vrata, koja su raznesena, u zapovjednom centru (tzv. zvijezdi) i na miniranim lokacijama od posebne važnosti – generatorima, crpkama, klima uređajima, komunikacijskoj, električnoj mreži. Dugotrajno zadržavanje u tunelima i podizanje prašine nije preporučljivo jer je cjelokupni objekt onečišćen kemijskim spojevima, produktima gorenja i eksplozije. Cijelo područje aerodroma označeno je kao minski sumnjivo područje, te je preporučljivo kretanje isključivo po betonu.

Posjet:

Nakon višemjesečnog dogovaranja i odgađanja, u subotu 26. lipnja, Zvonimira, Anamarija, Zoran i ja, odlazimo na teren. Budući da je ovo jako zanimljiv kraj, nije teško isplanirati sporedne lokacije za posjetu, ako se plan vezan uz Željavu iz nekog razloga izjalovi. Do Željave smo došli vozeći preko Drežnik grada i lako smo je našli prateći putokaze. Prvo su nas dočekali stari zrakoplovi smješteni na ulazu u vojarnu koja je u sklopu aerodroma. Tu se nalaze dva primjerka F-84 koje je JNA nabavila 60-ih godina i jedna transportna Dakota. Avioni su u očekivano jadnom stanju i izrešetani mecima. Danas predstavljaju velike "košnice" jer su puni gnijezda osa i stršljena. Vojarna je zapuštena i zarasla u korov i grmlje, ali se i ovako vidi da se radilo o izuzetno velikom kompleksu.

Nakon kraćeg razgledavanja ulaza u vojarnu, nastavljamo prema našem cilju – podzemnom aerodromu. Do njega vodi mala i uska cesta koja svake godine sve više zarasta u šikaru. Pretpostavljam da je bolje vrijeme za posjetu u rano proljeće odnosno u jesen, kada je zbog nestanka vegetacije cijela situacija puno preglednija. Na nekoliko mjesta vide se ploče s

upozorenjem na minska polja, tako da nitko nije imao preveliku želju odvajati se od asfalta, iako se na internetu mogu naći svjedočanstva drugih posjetitelja koji su puno opuštenije prohodali cijelo područje. Ovom prilikom bih se zahvalio pojedincima koji su na Internet stavili kartu kompleksa, koju smo koristili za orijentaciju u podzemlju.

Pista je zapuštena i oštećena miniranjem. Samo dio se nalazi na teritoriju Hrvatske, pa na to treba paziti prilikom kretanja po njoj.

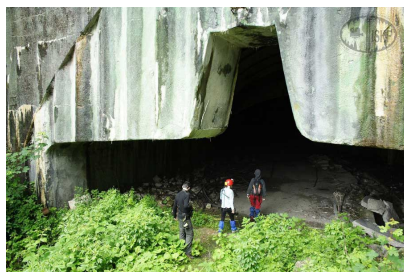

Parkirali smo kod ulaza br. 2, i nakon kraćeg opremanja ušli u podzemlje. Vidi se da je vojska zbog sprečavanja ulaska u tunele automobilima, relativno nedavno nasipala zemljane barikade na ulaze. Iako sam se o objektu detaljno informirao preko interneta, svejedno me iznenadila veličina ulaza u tunel.

Nakon nekoliko metara i privikavanja na tamu, uz napomenu da su sve površine prekrivene crnom čađom što doprinosi mračnom ugođaju, shvatili smo da je objekt pun magle te da od planiranog fotografiranja neće biti ništa.

Zato je većina fotografija u srednjem planu.

Glavne galerije su lako prohodne, jedino treba paziti na raskopane šahtove i kanale za instalacije. Velika šteta nastala je na betonskim vratima koja su se unatoč impresivnoj količini armature, razletjela prema van do neprepoznatljivosti. Za predocjenje njihovog nekadašnjeg izgleda potrebno je upotrijebiti dosta mašte.

Objekt 505 "Klek"

Autor Damir

Petak, 02 Srpanj 2010 13:25

Objekt 505 "Klek"

Autor Damir

Petak, 02 Srpanj 2010 13:25

Objekt 505 "Klek"

Autor Damir

Petak, 02 Srpanj 2010 13:25

FOTOGALERIJA:

Objekt 505 "Klek"

Autor Damir

Petak, 02 Srpanj 2010 13:25

